

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876

NO. 10. — STEV. 10.

NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 13, 1926. — SREDA, 13. JANUARJA 1926.

VOLUME XXXIV. — LETNIK XXXIV.

IZJALOVLENJE ZADNJIH NAPOROV

Izjalovili so se zadnji napori, da se napravi mir v antracitnih premogovnikih. — Premogarji so proti predlagani arbitraciji. — Delodajalci se ponudili petletni kontrakt kot izdajno koncesijo. — Izjava predsednika Lewisa.

Konferenca glede antracitne stavke, vršča se v Union League klubu v New Yorku, je bila še vedno neuspešna, ko se je odgodila o polšestih včeraj popoldne, da se zopet sestane danes zjutraj ob desetih.

Premogarji so zavrnili nov načrt, katerega so ponudili delodajalci, in John Lewis je izdal ugotovilo, v katerem opisuje ta načrt kot zadnji obupni poskus delodajalcev, da razbijejo konferenco s tem, da predlagajo načrt le za arbitracijo mezd.

Soglasno z Inglisom, zastopnikom delodajalcev, predstavlja načrt skrajne koncesije, ki jih jih mogoče dati, a še vedno ohraniti bistvene točke delazmožnega dogovora.

Današnji dan bo zadnji, ko se bo lahko vodilo pogajanja brez neprestane pretnje zakonodajnega vmešavanja, kajti zakonodaja države Pennsylvanijske se bo jutri sestala k posebnemu zasedanju, da razmišlja o antracitni stavki. Včerajšnji načrt delodajalcev, je involviran petletni kontrakt, ki naj bi bil podvržen letni reviziji, na prošnjo te ali one prizadetih strank. Če bi ne mogel antracitni spravi svet uveljaviti dogovora glede take revizije, naj bi zadevo predložili arbitracijskemu svetu treh članov, katere naj bi imenoval Charles Hughes, prejšnji sodnik najvišjega sodišča Združenih držav.

Neizprosna opozicija premogarjev proti arbitracijskemu dogovoru take narave je bila razvidna iz ugotovila predsednika Lewisa.

— Stavili so brez števila takih predlogov izza časa svojega prvega ugotovila v Atlantic City dne 9. julija.

— Trdovratno so se upirali vsakemu predlogu premogarjev, da naj dopuste arbitracijo svojih dobičkov in cen, katere računajo za premog med občinstvom, ki se poslužuje antracita.

— Premogarji niso hoteli sprejeti arbitracije kot jo predlagajo delodajalci, ker je očitno, da ni koristno za premogarje kaj takega storiti. Delodajalci žele arbitracije kot sredstvo, da izvedejo znižanje mezd in da zmanjšajo letno zaslužno silo premogarjev.

— Premogarji so ponudili kontrakt za katerokoli dobo, ki bi ugajala antracitnim delodajalcem, od minuma dveh let pa do maksima petih let. Ponudili smo uveljavljenje antracitnega pravnega sveta, kot konstruktiven in kooperativen tribunal za industrijo, kojeva naloga bi bila pospešiti in uveljaviti večje zaupanje med delodajalci in delavci.

— Vsakemu konstruktivnemu predlogu zastopnikov premogarjev na tej konferenci so nasprotovali magnatje antracitne industrije. Da dokazujejo neodkritosrčnost delodajalcev, so premogarji predlagali, naj se pridružijo v peticiji na zvezni kongres, naj uveljavi popolno regulacijo v industriji, tako glede dobičkov kot glede cen premoga.

— Ta predlog brez dvoma nudi javnosti večjo varnost kot pa katerikoli drugi načrt. Delodajalci pa so seveda nasprotovali predlogu vladne regulacije industrije iz istega razloga, iz katerega nasprotujejo vsakemu predlogu, naj se nudi premogarjem primerne mezde, pogoje uslužbenja ter večje varnosti za človeška življenja v industriji.

Premilo ravnanje s knezi.

FRANKFURT, Nemčija, 11. januarja. — Paul Loebe, predsednik nemškega državnega zbora, so je danes izrazil, da ravna nemška vlada premilo s prejšnjimi nemškimi knezi, v kolikor prikladijo k njim od njega.

Na nekem zborovanju zastopnikov vseh republikanskih zvez je rekel, naj se odredi splošno ljudsko glasovanje, da določi, če naj se razporeži to lastnino, če ne bo državni zbor sprejel predloge za uravnavo tega vprašanja.

Natemej tega načrta naj bi dobivali pokojnino knezi, kojih prijavna lastnina ni dosti velika, da bi bili od njega.

Mehiška armada zasleduje bandite.

Mehiška armada zasleduje bandite, ki so ubili petdeset ljudi. — 4000 vojakov je dobilo povelje prijeti dvajset banditov, ki so napadli vlak ter pomcrili vso posadko.

MEXICO CITY, Mehika, 12. januarja. — Preko zapuščenih in praznih gora države Michoacan, Jalisco in Guerrero zasleduje štiri tisoč izbranih zveznih vojakov dvajset banditov, ki so izvršili v soboto ponoči najbolj ostudno klanje v zgodovini Mehike.

Zasedli so potniški vlak, preoblečeni, z orožjem skritim pod plašči, ter brez svarsila naskočili stražnike z noži ter jih poklali. Nato so tvorili ogenj na moške, ženske in otroke, ki se niso mogli braniti. Število mrtvih najbrž ne bo nikoli nikdar znano, vendar pa ga cenijo na petdeset.

Učili in požgali so vlak z mrtvimi in ranjenimi vred, nakar so oplenili mesto Puerwaro ter zbežali s svojim plenom.

Čete, ki delujejo na temelju direktne povelje predsednika Calles, se bodo vrstile osramočene ali pa privedle s seboj bandite, — žive ali mrtve.

Malo ljudi v Mexico City je tako lahkovernih, da bi domnevali, da se bo kak bandit vrnil živ.

Le dva Amerikane sta bila tedaj na vlak, ki je vozil iz Guadalupe v Mexico City. Eden teh, neki Wyncoop iz Berryville, Va., je opisal prizor kot pravečo moro nevrjetne krvoločnosti, brez obzira masaker ter najbolj strašni prizor.

Inozemski potniki, ki so se vozili v Pullman vozu, niso bili napadeni, pač pa paljeni iz voza ter povezani. Med temi so bili Nemci in ljudje drugih narodnosti, kojih vsi so bili prisiljeni iti na milje daleč, da najdejo zavetje.

Videl sem devet vojakov-stražnikov mrtvih, — je rekel zgoraj omenjeni Amerikane. — Mislim, da so bili ubiti vsi stražniki in vsi člani posadke. Ni mi znano število umorjenih mehiških potnikov, a nekateri moji tovariši so jih enili od dvajset do petdeset.

V miru sem zapazil dvajset sumljivih mož, nosečih puške pod svojimi plašči, ki so prišli na vlak kot potniki na neki majhni postaji v bližini Guadalupe. Postavili so se takoj ob vrata vsakega voza in brez svarsila so tvorili ogenj na potnike v drugem in tretjem vozu. Nadaljevali so s streljanjem brez usmiljenja ter ubili vse stražnike.

Videl sem precej mrtvih mehiških žensk in otrok poleg mehiških, a ne morem sedaj reči kolik jih je bilo. To je bil najbolj ostudni masaker najbolj strašni prizor.

Dvomim, da bo sploh kdo kedaj izvedel natančno število masakriranih. Videl sem ranjene moške umirati, dočim so bili drugi na mestu mrtvi. Videl sem neko staro žensko, ki se je zvijala v strašni agoniji. Videl sem trupla tako sežgana, da jih je bilo komaj mogoče razločiti od očrnelih tramov železniških vozov.

Edino usmiljenje, katerega ne morem razumeti, so izkazali inozemcem. Noben inozemec ni bil ubit.

— Vsi smo suhi, a hvala Bogu, da smo živi.

Čeprav niso banditi poškovali nikakega inozemca, so vendar vzeli moškim vse vrednostne predmete, dočim se niso dotaknili inozemskih žensk. Po izvršenem masakeru in vozu so banditi, ki so

KONGRESNA PREISKAVA FAŠIZMA

Kongresnik Rainey bo zahteval kongresno preiskavo glede delovanja fašistov. — Prepričan je, da je tukajšnja Liga Mussolinija ne-ameriška, ker zahteva zvestobo do voditelja v Rimu.

WASHINGTON, D. C., 12. januarja. — Kongresnik Henry Rainey, demokrat iz Illinois, je včeraj namignil, da bo zahteval kongresno preiskavo glede fašistovskega delovanja v Združenih državah. On vodi v poslanski zbornici boj proti odobrenju uravnave italijanskega dolga. Tekom tajnega zaslišanja je Rainey ostro napel Mussolinija in fašizem v splošnem.

Boj glede italijanskega dolga se bo pričel danes in vršila se bo neomejena debata. Ob zaključanju lebate, bo zahteval Rainey, naj predloži republikanska večina resolucijo, ki bo zahtevala preiskavo ameriških fašistov. V slučaju, da ne bodo hoteli republikanci tega storiti, bo Rainey sam predložil resolucijo, ki bo zahtevala preiskavo.

Pregled, objavljen v Worldu, je obrnil pozornost Rainey-a na fašistovsko organizacijo v Združenih državah. On vidi ogroženje Združenih držav, če bi tej organizaciji dovolili rasti in se razcvitati.

Dejstvo, da so številni ameriški državljani italijanskega pokolenja člani fašistovske Lige severne Amerike, je vzbudilo jezo kongresnika iz Illinois, posebno ko je čital več brzojav, katere so poslali Mussoliniju uradniki te ameriške fašistovske lige.

V brzojavkah so v povsem gotovih izrazih izrekli udanost in popolno pokorščino Mussoliniju. Prišega, katero morajo podati člani Lige, je očitno ne-ameriška, ker jih podreja poveljem fašistovskih voditeljev tukaj in v Rimu.

Rainey ni mogel razumeti namena take organizacije v Ameriki, da pomaga amerikanizaciji italijanskih priseljencev.

Ob sedanjem času ni še znano, kako bo sprejel kongres resolucijo, da preišče delovanje fašistov. V nekaterih krogih domnevajo, da bo resolucija sprejeta brez večjega boja. Številni člani kongresa so pokazali dosti zanimanja za tako preiskavo. Kongresnik La Guardia iz New Yorku, ki bo glasoval za odobrenje uravnave italijanskega dolga, se bo pridružil silam Rainey-a v zahtevi, da se preišče delovanje fašistov.

Včeraj je dobil Rainey sporočilo od Mrs. Rose Morrow Previtali, žene dr. Giuseppe Previtali-ja, podpredsednika fašistovske lige v Ameriki. V tem pismu ga prosi za sestanek prihodnjo nedeljo.

Rainey naj bi se sestal z večjim številom Italijanov ter razpravljal z njimi o zadevi italijanskega dolga.

Rainey je rekel, da bo z veseljem razpravljal s to delegacijo, a je bil presenečen, ker ni Mrs. Previtali v svojem pismu niti z besedico omenila fašizma.

Ko bo Rainey danes nastopil v poslanski zbornici, bo strogo obsodil vlado Mussolinija. Dobil je dokumentarne dokaze glede fašistovskih grozovitosti v Italiji. On trdi, da ne more biti sedanja vlada v Italiji trajna in da bo nji sledeča vlada najbrž zavrnila dolg.

Imeli seboj izkušnega strojevalja, odvedli vlak na Pireneuro postajo, oplenili mesto, uničili železniško postajo, uničili brzojavne zveze, ubili še več Mehičancev ter odvedli vlak na kratko razdaljo. Tam so zažgali vlak, naložili ločomotivo s svojim plenom ter se odpeljali. Niti en strel ni bil odbran nanje, ker je bila vojaška straža umorjena ter ker so bili drugi preveč preplašeni, da bi mislili na odpor.

Slišal sem bandite kričati: Mi nismo banditi, mi smo revolucijonarji.

Vprašal sem enega: Proti kateremu delati revolucijo? — Proti Callesu, — je odgovoril. — Zasednajte razvoje. Revolucija ni še končana.

Izvedel sem, da so ti ljudje dobro znane revolucijonarne postavke, ki so jih delali v Italiji.

Izvanredno vreme na am. kontinentu.

V Havani nosijo zimske suknje, v Alberti love metulje, v Argentini umirajo ljudje od vročine, a iztočno in zapadno od New Yorka prevladuje mrzli val.

SAN FRANCISCO, Cal., 12. januarja. — Vreme na Daljnem zahodu in na severozahodu se je izpremenilo na čudovit način. V Californiji je mraz. Megla pokriva obširne sekeje notranjosti dežele ter je povzročila že več resnih nezdov.

V Nome, Alaska, ni dosti sneža za pasje dirke. V Alberti preti pomanjkanje ledu.

V Lethbridge, Alberta, je vreme milo in reke niso zamrznjene. Neki meščan je ujel včeraj metulja. Videli so več škrlatnikov, in ljudje igrajo golf. Živina se pase na prostem. Rekord pet in dvajset let ne kažejo nobenega slučajja tako mehkega vremena ob tem letnem času.

V centralni Californiji preti pomanjkanje vode radi pomanjkanja dežja, čeprav je sedaj deževna sezona.

SEATTLE, Wash., 12. jan. — Japonski morskotok, o katerem se domneva, da je bil odvrnjen od svoje poti izza potresa na Japonskem leta 1923 in da odvaja sedaj svojo gorjoto v druga vodovja, je prišil ribe v Alaski, da počistijo nova zavetja. Je izjavil A. Susthagen, valeribič v Douglas, Alaska, ki se peša z lovom na slonike.

Domneva se, da je potres izpremenil smer japonskega toka. Navade rib so se izpremenile in tudi klimatske razmere. V tej zimi ni bilo prvokrat izza leta 1902 nobenega snega. Dnevi so solnčni in temperatura znaša od 45 do 50 stopinj.

CHICAGO, Ill., 12. januarja. — Mrzli val, a ne velikega obsega in najbrž majhne trajnosti, je hitel danes proti jugu, v spremstvu najnižjih temperatur po 12 pod ničlo v Severni Dakoti in severozapadni Minnesoti. Ob istem času je potiskal snežni vihar proti iztaku, preko pokraja velikih jezer.

BUFFALO, N. Y., 12. jan. — Vremenski urad je danes posvaril Buffalo okraj, naj bo pripravljen na dobo mraza in viharnega remena. Napoveduje sneg in mrzli val, v spremstvu močnih vetrov in viharjev.

SPRINGFIELD, Mass., 12. jan. — Je poročajo, da manjka ledu.

Helen Keller v Beli hiši.

Gluhonema in slepa ženi je bila pristrčno sprejeta v Beli hiši. — Predsednika je poslušala s pomočjo svojih prstov.

WASHINGTON, D. C., 12. jan. Gluhonema in slepa pisateljica Helen Keller je obiskala predsednika Coolidgea ter razumela s pomočjo dotiklaja koncev prstov, kaj ji je povedal.

Miss Keller, v spremstvu svoje učiteljice, Miss Macey, je prišla v Belo hišo, da povabi predsednika in njegovo ženo na sejo Ameriške ustanove za slepece.

Predsednik Coolidge bo najbrž navzoč.

Pri vstopu v sobo predsednika je rekla Miss Keller: — Rekli so nam, da ste hladni predsednik. To niste. Vi ste ljubeznivi predsednik.

Ko je hotel predsednik govoriti, je položila Miss Keller svoje prste na njegovi ustnici ter sporočila na to, kar so mogli drugi razločno slišati.

— Vi imate čudovito osebnost, — je rekel predsednik, — in veseli me, da smem govoriti z vami.

Po sprejemu se je dal predsednik z Miss Keller slikati na zasnuteni trati.

— Molčati je zlato in govoriti srebro, in vaše besede glede slepcev so biseri v našem temnem gradu, — je rekla Miss Keller.

Prijateljstvo med Bolgarsko in Grško.

ATENE, Grško, 12. januarja. Bolgarski poslanik je izročil grški vladni spomenico, v kateri izjavlja, da želi ohraniti z Grško prijateljske odnose.

Največji pritisk mraza v letošnji zimi so zaznamovali včeraj zjutraj v številnih krajih Connecticuta. V White River Junction, Vt., je bilo štiri pod ničlo.

BUENOS AIRES, Argentina, 12. januarja. — Centralna in severna Argentina se nahajata v oprijemu obnormalno dolgega vročinskega vala in pričakovati ni nikake neposredne odpomoči. Temperatura tekmo zadnjih šest dni je znašala v Buenos Aires od 90 do 105 stopinj Fahrenheitita, v Rosario 106 in v Tucuman 110. Pripravi so se številni slučajji vročinskih kapi. Ljudje prepuščajo na prostem iz mest v notranjosti dežele.

SPRINGFIELD, Mass., 12. jan. — Je poročajo, da manjka ledu.

DENARNA IZPLACILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

Danes so naže cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

1000 Din. — \$18.80 2000 Din. — \$37.40 5000 Din. — \$83.00

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebej 15 centov za poštnino in druge stroške.

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Poštni čekovalni urad".

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

200 lir \$ 9.20 500 lir \$22.00

300 lir \$13.50 1000 lir \$43.00

Pri naročilih, ki znašajo manj kot 200 lir, računamo po 15 centov za poštnino in druge stroške.

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje Ljubljanska kreditna banka v Trstu.

Za pošiljave, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po možnosti še poseben popust.

Vrednost Dinarijev in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vsajpri; računamo po ceni tistega dne, ko nam pride poslani denar v roke.

POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZVRŠUJEMO V NAJKAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.-

Denar nam je poslani najbolje po Domestic Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street New York, N. Y.

Telephone: Cortlandt 4887

GLAS NARODA

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Bakser, president Louis Benedik, treasurer

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt St., Borough of Manhattan, New York City, N. Y."GLAS NARODA"
"Voice of the People"

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

En celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
En leto	Za pol leta	\$3.50
En pol leta	Za nizezstva za celo leto	\$7.00
En delni leta	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" tiskajo vsaki dan izvenem nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujajo. Denar naj se blagovoli pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivalne naznani, da hitreje najdemo naslovnik.

"GLAS NARODA", 82 Cortlandt Street New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876.

POLOŽAJ NA FILIPINIH

Filipini, največja skupina otokov v Tihem oceanu, ki pripada Zruženim državam, je ena najbolj razvitih kolonij. To se kaže tudi v njenem delavskem in kmečkem gibanju.

Samostojno delavsko gibanje na Filipinih se je pričelo z organiziranjem strokovnih unij leta 1902. To gibanje se je zelo hitro razširilo in leta 1923 je bilo že več kot sto organizacij s 70.000 do 80.000 člani, pri čemer niso vštete zveze najemnikov in poljedelskih delavcev. Med temi stotimi organizacijami se nahaja seveda več rinih, ki ne delajo nikake razlike med podjetnikom, posredovalcem in delavcem in ki sprejamejo brez izbire vsakega, ki želi biti sprejet. Samoposedi umevno je, da ne obstajajo take organizacije v interesu delavcev, temveč v interesu podjetnikov.

Leta 1918 se je pričelo smoteno gibanje, katerega namen je bil reorganizirati strokovne zveze in tudi na tem polju se je dosti doseglo. Posrečilo se je spraviti skupaj majhno skupino odločnih močnega poklica ter jih ojačiti s tem za boj proti podjetništvu. Potem je bil storjen prvi korak, da se prepreči razcepiljenje strokovnega gibanja na Filipinih.

Najboljša taka organizacija, čeprav ne največja, je ona tiskarjev. Steje nad tisoč članov ter ima za seboj dosti stavk. Druga največja organizacija je ona tobakarskih delavcev. Obseg nad 25.000 članov ter ima največje število ženskih članov med vsemi iztočnimi strokovnimi organizacijami, namreč osem tisoč.

Tobačne delavce na Filipinih so razvenega najbolj aktivne članice svoje organizacije. Pomembno so tudi se organizacije političnih delavcev ter električarjev, ki so se združile ter organizacije krojačev in pekov. Vse te organizacije so se ponovno borile za zvišanje mezd in skrajšanje delavnega časa. Na Filipinih ni postavno dohodka delavnega časa in vsled tega znaša delavni čas od deset do dvanaest ur. Mezde so višje kot na primer na Kitajskem, a ne zadostajo za vzdržanje delavskih družin na Filipinih, ki imajo ponavadi zelo dosti otrok.

Najbolj važna in najbolj močna organizacija na Filipinih je ona najemnikov in poljedelskih delavcev. V boljše razumevanje te organizacije najemnikov je treba takoj omeniti, da je "najemnik" na Filipinih ponavadi le zakrivan delavec, ki dobiva svojo mezdo mesto v denarju v deležu pri proizvodni dela (rižu, sladkorju in kosu).

Ti najemniki in poljedelski delavci, katerih se ni zdesaj le izkoristilo, temveč tudi na nezasiščen način odiral, so zgradili svojo organizacijo od spodaj navzgor. Organizacija je sorazmerno mlada ter datira s svojimi prvimi pričetki iz leta 1917. Razvila se je iz izključno lokalne vaške organizacije v okrajno organizacijo ter se razširila leta 1918 v provinčialno organizacijo. Kmalu je ustanovila organizacija druge v vseh sosednjih provincah ter sklicala leta 1922 narodni kongres v Manili. Tam se je završilo združenje v narodno konfederacijo najemnikov in poljedelskih delavcev na Filipinih.

Konfederacija šteje danes nad 50.000 članov. Izdelala je za različne province kolektivne dogovore in v slučaju stavke jih je zvrstila številnih posestnikom zemljišč. Čeprav je organizacija še mlada ter razpolaga s majhnimi denarnimi sredstvi se pri mezdni spornih in drugih zadregah vedno zavzema za stavko kot najboljše bojno orožje. Tako je leta 1924 deloma organizirala, deloma vodila 15 stavk, ki so se tikale petnajstih tisoč najemnikov in poljedelskih delavcev. V večini stavk so zmagali delavci. Vsled tega raste članstvo neprestano.

Delavsko gibanje na Filipinih pa ni izključno gospodarske narave. Delavci in kmetje, ki so v letih 1896 do 1898 iz lastne sile izvajali prvo republiko Daljnega iztoka, niso nikdar izgubili zanimanja za politične dogodke. Niso bili zadovoljni s poniznimi prošnjami za neodvisnost kot to dela filipinska buržuazija leto za letom in ustanovili so leta 1922 svojo lastno delavsko stranko.

Ta delavska stranka, ki šteje 50.000 članov ter izdaja dnevnik v domačem narečju, se živahno udeležuje političnega življenja na Filipinih ter skuša zastopati interese delavstva proti domači in tuji buržuaziji. V vprašanju neodvisnosti je najbolj radikalna stranka ter zahteva takojšnjo, brezpogojno in absolutno neodvisnost Filipinov od Združenih držav. Edina stranka je na Filipinih, ki se zavzema za splošno, direktno in tajno volilno pravico, tudi za ženske.

Kar se tice ostalega programa delavske stranke, je dosedaj izključno le socialna politična zarave.

Velikanska poverba.

Pravni konzulat centrale denarnih zavodov v Budimpešti dr. Soltau Nemes si je izposodil na podlagi falsificiranih menic in skoli polnopravni milijardo madžarskih kron, to je popihal, kot se domneva, v Ameriko. Dr. Nemes je iz zadrego, zelo ugledne rodbine. Pri centralni denarni zavodov v Budimpešti je bil nastavljen že 9 let. Goljufije je izvršil, ker je prišel vsled pomanjkanja denarja v banki, ki je bil v tistem času v veliki negotovosti. Nemes je bil v tistem času v veliki negotovosti. Nemes je bil v tistem času v veliki negotovosti.

Fašistovske metode.

Nekateri so prozeliti.

V tej dobi je želel pustiti opozicijo pri miru, v kolikor je slednja to dovoljevala. Njegova politika je bila, napraviti tiranstvo, kolikor mogoče nevidno. Povsem naravno se je medtem nadaljevalo z "izčiščevanjem" v stranki sami, koje pokorščina ni bila brezhibna. Obenem in sunkoma pa se je Mussolini ustrelil svoje lastne popustljivosti in v takih trenutkih je silovito vjel svojo gorjajo da pokaže ljudem, da jo ima še vedno v roki.

V enem teh napadov strahu je zapretil z uničenjem časopisa, posebno pa lista Corriere della Sera, organa velikega konservativnega razreda severne Italije, radi "moralne kritike", katere Mussolini ne more prenesti. Nikdo ni resno mislil na to, da bo izvedel to pretnjo. Bolj verjeten je bil napad na uredniške prostore.

Tekom cele "normalizacijske" perijode je Mussolini privatno zahteval ustanovitve neke vrste Čeke, ki naj bi bila z "očistiševalno" milico zadnje jamstvo njegove sile in njegovega življenja. Ta čeka pa ni nikdar dosegla popolne rasti. Umor Matteottija jo je ubil, ko je bila še majhna in le površno organizirana. Vse kaže, da je bila pod poveljstvom enega Cesare Rossija, strojnega stavca, ki je sledil sreči Mussolinija oči lista Avanti, in ki je dobil sedaj velikansko nagrado v obliki neomejene sile kvadrantirata.

Ta Rossi je čudna osebnost, sentimentalen v gotovih trenutkih pripravljen za vsak riziko, a le s talenti in energijo profesionalnega igralca. Njegova tajna organizacija je imela dve panogi, politično in ekselutivno. Politični agentov je bilo le nekako pol duzeta in poveljeval jim je Giuseppe Volpi. Njih naloga je bila opazovati politične osebnosti, v stranki ter izven je, pre trezati njih pisma ter špijonirati pri njenih prijateljih itd.

Komunisti kot glavna tarča.

Ob času stvarjenja Čeke se je Mussolini še vedno bal komunistov, ki so bili vsled tega deležni preteznega dela pozornosti političnega dela Čeke. Može kot Volpi so bili odgovorni za aretacijo profesorja Bordiga in stotine komunistov v letih 1922-1923. Poskus, da se kompromitira senatorja Albertinija, urednika lista "Corriere della Sera" v njegovih "postopanjih s tujem", po potonjanju Albertinija z družino v Svojo, je bilo nadaljnje delo te politične Čeke.

Eksekutivna naloga je pa bila bolj zanimiva kot politična Čeka. Sestavljena je bila iz bivših Ardito, tega eveta fašistovskih tolp. Ta panoga je bila zelo številna. Prišli so iz Turina, Milana, Genova, Bologne, Trsta in Benet. Ti ljudje so bili odgovorni za napad na Buozzi-ja, nekommunist, ki je bil težko poškodovan v Turinu.

Masaker dvanaestih ljudi v istem mestu se istotako pripisuje tej panogi Čeke. Ta del Čeke je tudi izvršil umor socialističnega poslanca Matteottija kar je imelo za posledico da je Mussolini zapustil organizacijo Čeke. Mesto tega pa se je diktator zadovoljil s privatno stražo pretorijancev, ki ga spremljajo kamorkoli gre, kot naprimer zadnjikrat v Locarno.

Vse kaže, da je bila tudi politična panoga Čeke razpuščena in da opravlja zdaj tozadevno delo redna detektivska sila.

(Dalje prihodnjič.)

Na tisoče špijonov v službi.

Tajna poročila krajevnih Ravov so centralizirana v posebnem uradu, obenem s poročili tisočih amaterskih in redno zaposlenih špijonov. V diktatorstvu je vedno dovolj trga za novice, a izdaba represalij je prepuščena vedno špijalskim silam gibanja. Te sile spadajo v področje generalnega tajnika Farinaccija.

V ostalem pa sta bili dve odredbi državnega načelnika uveljavljeni, ki so odmev Matteottijevega umora.

ra prepričal Mussolinija, da je popolnoma nemogoča sprava, katero je upal izvršiti, popolnoma zadostna. Italija je zdaj bolj mirna kot je bila kdaj izza njegove usupacije. Zatrje časopisja in pravice zborovanja se je izkazalo kot večja ovira vstaje kot pa brezmišlno pretepanje in pa ubijanje tekoni treh let, Mussolini nam je dokazal, da je mogoče moderno državo držati nemo in brez moči, kakor hitro je mrtvo časopisje.

Pokret proti političnim organizacijam je prav tako lahko izvršiti. Moderne zarote ni mogoče izvajati v kakem škodju. Ti dve odredbi, poleg stalnega nadzora vanja cest, na jamčijo sicer varnosti diktatorjevega življenja. Mussolini sam, ki je bolan, ker trpi na uljuni v želodcu poleg še neke druge organske bolezni in ki živi skoro izključno od mlieka je nerezven ter se boji, da bo skušal kak fanatik izboljšati zgodovino svoje dežele z revolverjem.

Izredni odredbe so bile uveljavljene proti zavratnemu umoru. En najbolj onegavnih sredstev obstoja iz skupin odločnih fašistov, ki stražijo noč in dan hišo maloštevilnih opozicijskih voditeljev, ki so tako pogumni, da so ostali v deželi, pod pretnostjo, da se jih varuje pred napadi. V resnici pa so ti opozicijskeci talci. V slučaju atentata na Mussolinija je njih življenje v enaki nevarnosti. Vsled tega imajo najbolj odlični opozicijskeci interese pri sebi varnosti Mussolinija.

Fašistovska doktrina.

Dolgo prej predno so stopili monarhistični dijaki iz Turina v mlado gibanje, je skušal Mussolini iznajti, kaj namerava s stranko, katero je započel proti svojim prejšnjim socialističnim prijateljem. Prvotno so fašisti sovražili kralja, državo, cerkev, aristokracijo, vse one, ki so sedali k dobrim obedom ter spali na mehkih posteljah — na krakro, vse, kar ni bilo podobno njim: — vračajočim se socialističnim vojakom, ki vedo, da morajo odložiti svojih svetinj in so bili prevarani, ki pa kljub temu morajo opustiti svojih velikih in slavnih pravie junakov, katere so si pridobili.

Prvi fašizem odseva položaj Mussolinija. To je variacija takozvanega kombatanizma, bojevitiosti, ki je bolj običajna zgodovini cerkve kot pa države. Oni, ki ljubijo paralele, morajo poiskati sekto, kot je bil donatizem v četrtem stoletju, po nasledovnih Dioklecijana, ko so "spoznavali", to je mučeniki, ki niso umrli, zahtevali zase vse pravice in časti cerkve.

Fašizem ali donatizem te vrste je bil običajen med vračajočimi se vojaki vseh narodov, a ker manjka Mussolinija ali ugodne okolice, je drugod le murmuranje, katero je čuti okrog groba nepoznane vojaka iz ust nepoznatih vojakov, ki so bili tako nesrečni, da so ga preživeli.

Z vstopom dijakov in drugih izobraženih skrbov na se je razvila fašistovska doktrina. Ko je imel Mussolini dovolj časa, da premisli stvar, se je sam izpreobrnil k bolj pozitivnim teorijam, katere so prinesli ti rekruti. Opustil je republikanstvo s presenetljivo naglieo. Našel je, da imajo vrnitvi se vojaki politični problem. Navdušila sta ga tudi mentalnost in značaj velikih dedovalcev. Za trenotek se je zadovoljil z opustom vseh negativnosti, razen ene: — ob tem času je bil fašizem enostavno antikomunističen. Komunisti so protipostavni vdrl v tovarne. Vsled tega je bil fašizem postava in red. Novi rekruti so bili civilni stražniki. Vsled tega je postal fašizem državljanska politija, ki je osvajala v namenu, da z izvepostavnimi sredstvi uveljavi mir in red.

Ta faza ni mogla dolgo trajati, kajti po završeni zmagi je vključevala, da bo šel vsako domov. Toda niti Mussolini niti večina njegovih pristalcev pa ni imela najmanjšega namena iti domov. Oni, ki so se držali teorije postave in reda, so resignirali. Ostali pa so vsled naravne reakcije nato iz-

javili, da je bistvo fašizma nepostavnost, popolna, teoretična in mistična. Ti novi teoretiki so se posluževali lahkih paradoksov glede "slave nasilja radi njega samega."

Dopisi.

Lorain, Ohio.

Začetek veselja božičnih praznikov je otvoril "Gospodijski klub SND" v naši naselbini s prireditvijo pet-dejanke "Nežka z Bleda" in z navzočnostjo sv. Miklavža ter njegovega spremstva. Prireditve je dobro izpadla.

Na Štefanovo se je vršila veselica in isti namon, ki je bila dobro obiskana. Tudi od starega leta smo se poslovlili v mali dvorani te pričačkavali v manjši družbi prihodnovega leta. Javnost ni vedela za ta sestanek, ker se je prehitro sklenilo, vendar je bil vsak navzoč vesel in zadovoljen.

Da pa ne bi bila to zadnja veselica in da bi se drugje še v večer številu zabavali, je sklenil cerkveni odbor, da se naj vrši prihodnja velika veselica v dvorani SND. Dobiček te veselice je namenjen cerkvi. Pričačkavati je, da bo udeležba polnoštevilna, za kaj prostora je dovolj za vse. — Pripeljete svoje prijatelje s seboj. Vsak je dobrodošel! Geslo je: — vse za vero, dom in narod! — kar se bo pri tej priliki izpolnilo, bo bomo v svojem lastnem domu, v korist vere, kar oboje koristi narodu.

Upam torej, da se za skupno korist vsi navdušimo ter se v prijateljskim duhu omenjeni večer. Igral bo slovenski orkester pod vodstvom M. Tomazina; za zabavo in priobčitev bo preskrbljeno.

A ne mislite, da nehama tega due in da ne pridemo več skupaj predpust! Tega gotovo ne bo društvo Jugoslovani, št. 21. S. D. Zveze, ker tudi oni rabijo vse ljubitelje zabav, da jih obiščejo v soboto, 30. januarja ob 7. zvečer v dvorani SND. Tudi člani tega društva se hočejo skupaj s svojimi znanci in prijatelji poveseliti. Zato upamo, da ne bo nikoga manjkalo, ker sicer mu bo gotovo žal.

Po daljšem odmoru v tovarni je začelo malo boljše z delom, vendar je v nekaterih krajih še dovolj slabo. Mraza imamo še dovolj, a od Božiča ni več snega.

Mrs. Ana Resek je umrla dne 29. decembra, v starosti 62 let.

Pozdravi! Poročevalce.

Oregon City, Ore.

Ker mi je potekla naročnina, vam pošiljam ček za šest dolarjev. Glas Naroda je najboljši list in sem nanj že trindvajst let naročen. Le tako naprej, kakor dosedaj. Posebno mi ugaja Zgagova kolona. Radoveden sem, če bo Grdina plačal tistih sto dolarjev, katere je obljubil. Vreme imamo jako lepo. Snega še ni bilo nič. Pet dni je bilo nekoliko mrzlo, sedaj je pa zopet gorko kot spomlad. Papirnice delajo s polno paro, le delo se težko dobi.

Pozdravi!

Frank Sajovic.

Velika poverba.

Kot poroča "Magyarország", sta poverila v Budimpešti poslevoča ravnatelja tovarne za poljedelske stroje "Panonia" Julius Fabian in Aleksander Kavacs 5 milijard madžarskih kron, ter pbežnili v Ameriko.

Darovi za "Dom Slepcev" v Ljubljani.

Te dni sta praznovala Mr. in Mrs. Lovrene Giovanelli v Ridge-woodu N. Y., desetletnico svoje poroke. Pri tej priliki se je zbrala lepa in zabavna družba. Na poziv Mr. Štefančiča se je tudi za slepece nabralo osem dolarjev. Darovali so: Mr. in Mrs. M. Pirnat, Mr. in Mrs. F. Pirnat, Mr. in Mrs. J. Šubelj, Mr. in Mrs. G. Šubelj, Mr. in Mrs. Štefančič, Mr. in Mrs. V. Kobilica in mati, Mr. C. Mlakar, Miss Šubelj.

Denar je bil izročen našemu uredništvu ter ga bomo poslali na pristojno mesto.

Peter Zgaga

Predpust je. Veselice in maskarade so na dnevnem redu. Fantje in punce se poročajo. Napočil je čas veselja in zabav.

Toda, kje so časi, ko si se lahko na veselici, s tremi dolarji izorno zabaval. In kje so časi, ko si se lahko oženil, če si imel le toliko denarja, da si plačal za en mesec rent vnaprej ter kupil pajnt za pivo in posteljo za spanje!

*

V Italiji so pokopali mater italijanskega kralja. Pri pogrebu je bil tudi italijanski ministr, predsednik Mussolini.

Bog ve, kakšni občutki so ga navdajali? Kdo ve, če je pomislil, da bo v kratkem prisostvoval svojem lastnemu pogrebu in sicer živ, pa brez vsake moči.

*

Ko so prišli na sled madžarskim ponarejevalcem francoskega denarja, je časopisje pisalo, da ima tudi bivši nemški kajzer svoje prste vmes.

Kajzer je pa te govorice z vso ogorčenostjo zanikal.

Pa bi bilo res neumno dolžiti kajzerja ponarejanja denarja.

Nemški narod je namreč še vedno tako grozno republikanski in demokratičen, da odrajuje Nizgovemu Cesarstvu Velikanstvu voljno in celo z nekakim zadoščanjem vsako leto težke milijone zlatih mark.

*

Na tem mestu se čitateljem zahvaljujem za besedna priznanja, ki mi jih pošiljajo sedaj, ko obnavljam naročnino za list.

Po pravici in brez pretiravanja jim pa povem, da bi mi bila ljubša dobro prekaljena kranjska klobasa.

*

Grški diktator Pangalos je zapovedal grškim ženskam, da morajo nositi dve inč krajše kiltje.

Pangalos je pa res diplomat po božji volji. Radoveden je kot strela. Če hoče res kaj videti, naj pride v Ameriko ter naj se parkrat tako vozi v štrikari, da mu bodo sedela dekleta nasproti.

*

Radič prireja shode po Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptuj.

To je tisti Radič, katerega so za cepete privlekli izpod postelje, kamor se je bil skril pred srbskimi žandari, ker je agitiral za hrvaško republiko.

Dandanes je pa Radič ministervzgoje, odlikovan je z redom sv. Save in časopis, ki piše o njem, ga mora titulirati z "gospodom". Kralj ga sprejema v avdienci, takisto Pašič, in usoda slovenske univerze v Ljubljani je takorekoč v njegovih rokah. Poštenost se dandanašnji res ne izplača. Večja baraba je človek, boljše se mu godi.

*

Kratko poročilo, ki dosti pove: Washington, D. C., 12. jan. — Najvišje sodišče je odločilo, da mora predsediti republikanski poslanec John W. Langley dve leti v državni jetnišnici, ker je kršil prohibicijsko postavlo. Langley je bil največ zastranega izvoljen, ker se je v javnosti vedno zavzemal za prohibicijo.

*

Kaj je moda? Vrag ve, kaj je moda, jaz že ne vem.

Zakonski mož je več kot dve uri čakal svojo ženo, ki se je oblačila za ples.

Končno je vendarle prišla iz sohe, vsa srečna, zadovoljna in zatreča.

— Hvala Bogu, — si je mislil, — Dolgo sem čakal, slednjič pa vendarle pričakal.

— Čakaj, — mu je rekla, predno sta stopila na cesto. — Ali se mi ne vidi izpod obleke malo spodnjega krila?

— Ne, nič se ne vidi, — je odvrnil ves nerezven.

— Pa se mora videti, — sedaj je moderno, da se vidi, — je rekla ona in odšla nazaj v sobo.

Mož je potrpežljivo čakal še dolgo pol ure.

Slovensko Amerikanski Koledar

za leto 1926

ima sledečo vsebino:

Pesem

Koledarski del.

Poglavje o praznikih, letnih časih in mrkih.

Premogovna industrija v Ameriki.

Detektivska zgodba.

Svetovna mesta.

Divji konji v Montani.

Inženirska čuda preteklosti.

Gumij — novo zlato svetovne finance.

Strašna bolezen — rak.

Doživljaji lačnega v New Yorku.

Tam za brezami.

Sibirskie slike.

Abdel Krim.

Dogodek na ladji.

Angleški državnik Lord Curzon.

Pleme in pol na Norfolk otoku.

Strup v kriminalistiki.

Izgubljeni kontinent.

Življenje v morskih globočinah.

Prodiranje v polarno ozemlje.

Amudsen o svojem polarnem poletu.

Hjalmar Branting.

Kitajska.

Sunjatsen.

Koliko se popije na svetu.

Ustroj telesa in značaj.

Načrt novega koledarja.

Pavel Hindenburg.

Smrt Roberta La Folletta.

Doživljaji v džunglji.

Vpliv nikotina.

Židovska univerza.

Uporaba nekaterih zdravilnih rastlin.

Vpliv podnebja na duševno bolezn.

Raznoterosti.

Smešnice.

KOLEDAR KRASI OBILO RAZNIH SLIK.

Cena 50c

Naročite ga takoj, ker smo ga tiskali le omejeno število.

"GLAS NARODA"
82 CORTLANDT STREET
NEW YORK CITY

Branislav Nušić:

OBČINSKO DETE.

ROMAN DOJENČKA

(Nadaljevanje.)

Ko sta ostala sama, spusti župan prijateljsko roko na ramo pisarju in začne s sladkim glasom: — No, tajnice, pogovoriva se bratski in prijateljski.

— Pa o čemu bi se pogovorila? — Pa tako, da se pogovarjava. — Stvar je jasna in nimava o čem se pogovarjati, — veli pisar. — Pa to vidim sam, da je stvar jasna, ali vendar razumilju malo o tem, tajnice.

— Dobro, pojdi ti na lice mesta, da vidiš, kako in kaj; morda se medtem česa spomniš. Župan se vzdigne, da gre na lice mesta, a s potoma jo zavije k po. Pop se odpravlja, da gre znolit nekakšne molitve in ko mu popadaja, njegova žena, išče vse potrebno, sedi sam na vrtu in je ledvice, pečene na žerjavici. Ko opazi župana, ga pokliče: — Prišli sem, da vidiš, kaj je loj, pravo mleko.

A županu ni bilo do ledvice; se de na stol in začne šepetati s popom. Kaj sta šepetala, že vemo, a kako je bil pop vse to razgovor je najboljši dokaz to, da je poslednji, najlažji kosček, ostal nedotaknjen v skledi.

Župan pa se je vzdignil in šel k štacunarju. Lahko si mislite, kako je vse to tudi štacunarja pretreslo; da neki kmetič je nametil mesto sto gramov riža celo kilo in je odšel iz trgovine prepričan, da je to dober človek, ker daje dobro mero.

Oktol se je napotil župan na lice mesta. Gre okoli mlina da spozna in vidi, kako se je vse to primerilo. Od Savke je zvedel da se je Anka snoči odpravila, da poseti popovo ženo; a potem se ni vrnila. Vzela je s seboj tudi vso obleko.

Ko je Savka to govorila, je zavriščal v nekem kotu nesrečni otrok Milč; župan ga prezirljivo pogleda, pljune in odide iz mlina ter navzdol po brdu, ne da bi se ozrl.

SESTO POGLAVJE.

v katerem so kmetje iz vasi Prelepica pa tudi pisatelj tega romana v zadregi vsled dogodka pcvdanega v prejšnjem poglavju.

To ni mala stvar; Anica je ušla in pustila sina Milča. Razburil se je pop, razburil se je pisar, razburil štacunar, razburil se načelnik, a razburil se je, veružje, sam pisatelj tega romana. Nazadnje stvar tudi ni tako enostavna; četudi je dete mala stvar, pa tudi zadošča, da spravi človeka v zadrego.

Stvar bi bila drugačna, da je to dete že kolikor toliko odraslo. Potem ni nič lažjega; daš ga česa učiti, pa mirna Bosna! In odrasel otrok je tudi razumnejši; njemu bi lahko naprimer pop kaj pametnega nasvetoval. Poklical bi ga: — Miloš, pojdi sem! — Pobožal bi ga po glavi in mu rekel blago in očetovsko: — Vse mali res je sicer, da si rojen v naši vasi, ampak ti si pameten in sprevidiš, da je najbolje za te, ako greš po svetu. Kaj pa hočeš tukaj v vasi? Vas je majhna in mnogo lepše je v mestu. Tu ti maš, mali, dve kroni, pa pojdi. — pojdi kar jutri!

Če bi pa to ne pomagalo, ga čisto navadno nadriš. To že pisar tako uravnja; obdolži ga česar koli že, ga zapre; potem pa nažene iz vasi. Ali kaj če s takšnim otrokom?

Pisar je rekel županu, naj gre na lice mesta in on je res odšel k Aničini hiši, kot smo to videli v prejšnjem poglavju. Ali kaj to pomaga!

Ta večer so se zbrali vsi v krčmi: Pop, župan, pisar in štacunar Jova, in so se začeli posvetoovati. Spodili si krčmarja pred vrata, da jih ne bi poslušal in da pazi, ako bi kdo prisluškoval.

Župan da za plačo, a pisar noče nič izpregovoriti, dokler se s pi-jano dobro ne razsrdi.

Župan poda prvi predlog: — Digo sem premišljeval in mislim, da bo to, kar vam bom povedal, najbolj pravo, in da nič drugega ne more biti.

— Pa česa si se spomnil? — vpraša štacunar. — Jaz pravim, da naj tega otroka vzame cerkev in ga varuje in neguje kot cerkvenega otroka.

— Kakšna cerkev? — vzkripi pop. — Ali je že kdaj in kje cerkev varovala in negovala otroke, in kaj že cerkev z otroci!

— Ali kasneje bi utegnil biti prav dober cerkveni pevec, — nadaljuje počasi župan; — tudi rajni Alempij je bil dober pevec.

— Cerkev ne more niti z odraslimi priti na kraj, pa kam bi z otroci! To ne more biti, povej kaj drugega, ako imaš kaj v glavi, — ga poseka pop zelo določno.

— Jaz ne vem ničesar drugega, mogoče se je pisar česa spomnil.

— Ako sem se spomnil, se bo to že zvedelo v svojem času! — do-da pisar mirno in potrka, da mu prinese še kozareček rakije.

— Jaz pravim, — začne pop, ko vidi, da vsi molče, — naj ga vzame občina.

— Tako je, — priskoči štacunar Jova, — pa naj bo zapisan v proračunu kot občinski pisar.

— E, ali si neumen, Jovo, — ga prekine pisar in se začne v krohotu smejati.

— Zakaj neumen, jaz tako mišlim! Mi smo se tukaj zbrali, da se posvetujemo, pa tudi jaz povem svoje.

— Jaz mislim, — dopolni pop svoj predlog, — da mi vzamemo tega otroka kot občinskega rejčeka.

— Tudi to ni slabo, — opomni hitro štacunar Jovo, — Samo kako! Ali naj ga smatramo kot svojino cele občine ali samo občinskega odbora in potem, ali ga je treba vpisati v inventar?

Pisar zopet udari v smeh, a Jovo hitro naroči še en kozareček rakije, da bi ga s tem ublažil in pridobil zase.

— Ne mislim, da ga smatra občina kot svojino, — nadaljuje pop mirno, — nego da ga vzdržuje kot svojo siroto.

Župan komaj dočeka, da konča pop svoj govor; potem ga postrani premeni in povzame besedo:

— Nemogoče! Mi sami nismo občina. Mislite li, da bo občina pristala na to, da držimo občinskega otroka? Mislite li, da ne bo tega Rado Krnja razbuhal po svetu pa bo šlo vse to prav do predstojnika pa bogme celo v žanike! Kar ne more biti, ne more!

— E, pa kaj naj bo potem! — se vmeša nestrpno štacunar. — Cerkev otrok ne more biti, občinski ne more biti, pa kaj naj bo? Glej, tajnik, ti si pameten človek, daj, reci, kaj ti misliš!

— Hm, — reče pisar, — jaz nič ne mislim.

— Govori, tajnice, — začne krotko tudi župan in udari ob mizo, naj se pisarju prinese še kozareček.

— Pa, — zategne pisar, — glejte, kaj in kako jaz mislim.

Vsi napno ušesa in gledajo pisarju naravnost v oči.

— Jaz mislim, da Anica niti ni sosedom iz naše vasi, temveč iz Krmanov; a vsaka občina je dolžna rediti svoje siromake, in tako je tudi krmanska občina dolžna, da redi Aničinega otroka, in to na temelju samega zakona.

Vsi osupnejo in radost se jim razlije po obrazu.

— Ali res, Boga ti! — vikne prvi štacunar Jovo.

— Ali je to mogoče? — Tajnice, iz tvojih ust govori sam sveti Duh, — poskoči navdušeno župan in ga poljubi med oči.

— Vse to more in mora biti, — nadaljuje pisar mirno in določno; — tako je po zakonu. Prepustite vi samo meni, da napišem akt, a vi mirno spite! Prej pa še plačajte, kar sem izpil.

— Kdaj boš pa napisal akt? — vpraša nestrpno župan.

— To je moja skrb, — odgovori pisar, — Ti samo naroči, da mora jutri zjutraj naš birci Sreja z aktom in otrokom v Krmane.

— Kaj, tudi z otrokom?

— Tudi, seveda!

In zdaj je nastalo veselje, kakor se mu niso nadejali. Kdo bi pa tudi mislil, da se bo tako srečno znebil tolikšne skrbi!

SEDMO POGLAVJE.

Vsebina akta Prelepniške občine od 6. marca 1891. leta, števil. 134. Sodišče Prelepniške občine števil. 143.

6. marca, 1891. leta.

Prelepica

SODIŠČU OBČINE KRMANSKE

Anica, bivša žena pokojnega Alempija tukajšnjega, a zdaj vdova pokojnega Alempija, poročila se s pokojnikom, postala je s tem samim žitelj in stanovnik sodišča občine Prelepniške. S smrtjo pak Alempijevo je ona postala vdova te občine, s čimer je nehala biti žena pokojnega Alempija in na ta način, kot se to more tudi po cerkvenih knjigah potrditi, ona kot rodom iz vasi Krmanske, pripada tej vasi kot žitelj in stanovnik in kot sirota te občine, ki je na temelju dotičnih člankov gotovih zakonov dolžna svojo sirotinjo tudi vzdrževati.

Olajšujoča okolnost za to občino med tem leži v tem, da je dotična Anica po svojem lastnem nagovoru odšla in jo popihala po svetu, kjer hoče nadalje živeti. Ali Anica je v zadnjem času rodila dete, za katero se v nobenem slučaju ne more reči, da bi ga rodila s pokojnim Alempijem, ker je on umrl trinajst mesecev prej, kot pa se je Anka odločila za porok tega deteta.

Na ta način se za to Aničino dete ne more reči z gotovostjo, v koliko je zakonsko ter bi se prej smelo orditi, da je nezakonsko, in že s tem samim pripada kot sirotinjo oni občini, kateri bi pripadala tudi njegova majka, da ni zavrgla svoje pravice na sirotinjo in odšla v svet.

Po vsem tujak povedanem, je ta občina dolžna vzdrževati svojo sirotinjo, ker je Anica rodom iz te občine, in na podlagi tega je čast naši občini poslati v tej prilogi dete, ki se ima odslej smatrati kot občinski rejček te občine.

O prejemu tega akta kakor tudi priloge, ki gre skupaj s tem aktom, prosi se sodišče krmanske občine, da nas izvoli obvestiti.

M. P.

Paja Jeremič, pisar.

Miha Ristič, predsed. sodišča.

OSMO POGLAVJE.

Popolnoma nedolžna občina, ki ni niti pokusila niti srkniti prelepniške juhe, in zato ni poklicana, da plača globo.

To je bilo v soboto ob zori, ko je birci Sreja stlačil akt Prelepniške občine števil. 143 za pas, a prilogo k temu aktu stisnil pod pazduho in se odpravil v Krmane. Akt je tičal mirno za pasom in za voljo tega bi birci Sreja hodil brezskrbno, ali priloga, to je bila nevolja za Srejo. Malo, malo, pa je priloga zahtevala in zavriščala tako, da je Sreja štirikrat pomislil, ali bi ne bilo najboljšje, da jo vrže v koprive. Poleg tega pa je moral Sreja tudi previjati prilogo k aktu števil. 43, in takrat je začutil, da mu je roka mokra. Ko je bil slednjič že do grla sit piska in vriska, je krenil na bližnji vrt, utrgal zrelo slivo in jo stlačil prilogi v usta. Potem je šel polagoma dalje.

Solnce je že visoko, z nedoglednih njiv se dviga sopolica, v zrcled žita petpedika prepečica, a Sreja si briše znoj s čela in koraka leno proti Krmanu, ki se že vidi.

V Krmanu je sedel takrat pisar čisto nedolžno in pisarni in še sanjalo se mu ni, kaj ga čaka. — Krmanški župan Radosav je razborit in pameten človek; res da se ne razume nič na županske stvari, pa je drugače prav oblašten mož, in ti je naravnost drago pri-sreči, kadar ga vidiš za mizo in ti opazuje očeta in mater; to mu neka ko pristoja. Bil je svoj čas pri vo-

Zagonetno, toda resnično.

Delovanje izvedencev poštnege urada.

I.

Da uvedemo novo leto nekoliko bolj miroljubno, hočemo povesti čitatelje s polja več ali manj groznih zločinov na neko drugo polje, na katerem pa ni treba nič manjše iznajdljivosti kot pa je ona na polju izsilitve zločinov in zločinov. Povedati hočemo nekaj o "Dead Letter" v uradu v Washingtonu in prav posebno o uslužbenih newyorskem poštnege urada, kojih naloga je dognati, resnične naslove ali jih približno uganiti. To je panoga zvezne poštne službe, katero moremo označiti približno kot "oddelek za ugotavljanje adresator pisem, ki so bila vržena, ker ji ni bilo mogoče dostaviti.

Izvedence, ki so zaposleni s tem delom, imenujejo "blindreaders", a niso nikakor slepi, pač pa je treba izjemne bistroumnosti, da razvozljajo nečitljiva, neortografična in čudna naslovljena pisma, katerih ne morejo razvozljati navadni uradniki v oddelku za sortiranje pisem. Taka pisma tzeroče poštni uradniki tem izvedencem.

Posel teh izvedencev je poseben poklic. Če hoče biti človek v njem uspešen, mora biti ne le lastnik velikih naravnih talentov, temveč mora biti tudi temeljito izurjen: specialist. Neumorno mora biti, imeti mora čudovit spomin. Znat: mora analizirati, obvladati jezike in narečja. Čitati med vrstami ter razumeti reševanje uganek.

Takega izvedenca je mogoče primerjati z žurnalstom. Ni ga mogoče napraviti, pač pa se rodi za to. Biti mora človeški časopis ter potujoči vodnik. Njegovi možgani morajo prebaviti informacije glede poštnih zadev celega sveta. Poznati mora vsa cestna imena vseh glavnih mest v Združenih državah, tudi najbolj zakonitih ulic.

Razvnetega mora poznati tudi mestne dele, v katerih stanujejo izozemci, kajti na tak način se zgodi, da dospe najmanj štirideset odstotkov tih pisem na svoj cilj. Poznati mora imena tvrdk, ki dosti oglašujejo ter mora biti občinski adresar, seznam hotelov ter poletnih in zimskih letovišč.

Vse v eni osebi. Znati mora francoski, italijanski, španski in nemški in poznati mora tudi slovan-ske jezike. Ustrašiti se ne sme niti kitajščine in japonščine.

Samoposebi umevno ima na razpolago pomožni aparat, obstoječ z vseh možnih adresarjev ter informacijskih knjig vsake močne vrste. Instinktivno pa mora čuti, v kateri knjigi naj išče, da dospe najhitreje do svojega cilja.

Tako dobi naprimer v roko pismo z naslovom: Gospodična Marija Poniatowska, Amerika. — Dolgoletne izkušnje so ga naučile, v katerih delih dežele je najti izozemce tega tipa in v devetih med desetimi slučajih lahko uganem mesto in cesto, v kateri bi lahko stanovala ta gospodična.

Pretežna večina takih pisem prihaja seveda iz newyorskem poštnege urada, največjega na svetu. Med milijoni pisem, ki gre do vsake mesece skozi ta poštni urad, jih je seveda nekoliko sedemdeset tisoč slabo naslovljenih in ker izvršuje ta en izvedenec tozadnje posle, je jasno, da gre vsak delavni dan skozi njegove roke nekako dva tisoč in petsto takih pisem. Skrajno značilno je dejstvo, da dospe pet in osemdeset odstotkov teh pisem konečno na pravilni naslov. Le petnajst odstotkov teh pisem ne doseže svojega

jakih, pa celo kaprol, in sedaj nekako po vojaški upravlja občino. Kadar pridejo na primer pravdarji, pa se postavi eden pri vratih, a drugi sredi sobe, takrat jih premeri, premeri in zakriči:

— Stoj pokonec, prsa ven, kako pa stojš! Hodi sem, stopita vtrije, — tako, levo ravno, pozor!

Druga skupina nudi večje težkoče, kot prva, ker sili specialiste k pravemu detektivskemu delu. Naslovi v tej skupini nastanejo ponavadi na ta način, da je dobil pisec od svojega korespon-

silja in pošljejo jih v urad za "mrtva ali nedostavljiva pisma" v Washingtonu.

Ta izvedenec ima seveda največ posla v New Yorku, kajti tukaj se koncentrija največja inozemska pošta. To pa ne involvira le pisem prebivalcev drugih dežel, temveč tudi pisma zunaj rojenih, ki stanujejo tukaj. V mestu New Yorku se izroči pošti prav toliko dvomljivih naslovov kot jih pride iz oddaljenih krajev Azije in Evrope.

Take dvomljive naslove je mogoče razdeliti na pet skupin.

1. — Inozemsko nepoznavanje ameriškega zemljepisja in angleškega jezika.

2. — Napačne informacije glede natančnega naslova ter zaniknost pri pisanju.

3. — Muhe prispukanjencev.

4. — Poskusni dovtipnežev.

5. — Duševni izrodki blaznih.

Slaba pisava ne igra nikake vloge ter povzroča izvedencem le malo skrbi. Njegovo delo se prične šele tedaj, kadar se izpusti dva ali tri važne dele naslova in dostavil je že pisma na pravilnem naslovu, ki sploh niso imela nobenega naslova.

Glede skupine ena in štiri se poslužijo izvedence svojega poznavanja tujih jezikov. Pogosto se pisani naslovi fonetično, tako, kot so zveneli pisem in da jih uganem, se stavi izvedenec na mesto dotičnega ter skuša izgovoriti besede prav tako kot jih je izgovoril dotični.

Neko pismo je bilo naslovljeno "Torea Sina Paga". Izvedenec je oponašal italijanski izgovor ter postal pismo naprej v Tuxedo Park.

Neki drugi naslov se je glasil: Misicotto Tello Bovero 69. — Po kratkem razmisleku je bilo poslano na Mascot Hotel, 68, Bowery.

Dosti težje je bilo spoznati v "Caucioa, buon Salvano", Con-pohoeche, Pennsylvania, a naravnost umetniško delo je izvršil izvedenec, ki je zasledil v "Mans Sane State Aslande" Mariner's Harbor, Staten Island. Isto velja glede "Negrosi", v katerem je spoznal New Jersey.

Številna pisma v prvi skupini je hitro lahko rešiti, a včasih povzročajo od nekih inozemcev napečkanosti naslovi velike težkoče, kajti nikaka malenkost ni najti v napisu "Fevdvektenzi" nekega pisma, oddanega v New York na pošti Fayette-vile, Tenn.

Čudno je tudi izgledalo pismo, ki je prišlo iz Irske ter bilo naslovljeno na "Anonghyto, P. O. Con. U. S. A. — Rešitev se je glasila: Naugetauk, Conn. Nadaljno pismo z zelenega otoka je bilo naslovljeno: To Ann Over Street, Salng, Mass., a izvedenec ni izgubljal nikakega časa s proučevanjem naslovnikov, pač pa poslal pismo na "2 Andover Street, Salem, Mass."

— Iz "Cranston, Rhode Island" je postal Cranston, Rhode Island in iz "Washington, Dublin County", je postal Washington, D. C.

Neki Francez je zapisal St. Senate in izvedenec je vedel takoj, da misli s tem "Cincinnati. Neki Nemec je pisal "St. Urski" mesto Sandusky in neki Španec "Cayo Huesco" ter mislil s tem Key West. Izvedencu je bilo tudi popolnoma jasno, da je mogel misliti neki Rus s "Kreenpoyp" le Greenpoint. Prišlo je tudi pismo, naslovljeno na Miss Karolino Jani-wsko. Poštni znak je kazal ime Przesxraw. Izvedenec si je predstavljal, kako bi prebivalci tega kraja izgovorili skrivnostne besede, ki so sledile imenu gospodične Janowske in iz "Tu wody tu ys Chandler Ten Stryt" je postalo 242 E. 110 Street. — Lepa Karolina je bila sa srečna, ko je dobila pismo.

Druga skupina nudi večje težkoče, kot prva, ker sili specialiste k pravemu detektivskemu delu. Naslovi v tej skupini nastanejo ponavadi na ta način, da je dobil pisec od svojega korespon-

denta nepopolen ali nečitljiv naslov katerega je brez misli prepsal ter pri tem tudi tako pretvoril, da je prišlo konečno na dan nekaj povsem drugega kot je bil original.

Tako je bilo naprimer zapicano "Cyredey, Pa." Izvedenec je žital Greeley, Pa. in dejstvo, da se je to ujemalo, nam razodeva bistroumnost teh ljudi.

II.

Pretahitati take vrste naslove je v glavnem stvar intuicije in temeljitoga zemljepisnega znanja, a tudi dolgoletna vaja in izkušnja pripomore dosti k temu. Poznavanje ceste, na katerih stanujejo predvsem inozemci napoti naprimer izvedenec do zaključka, da spada vsa pisma, ki so naslovljena na St. Clair St., brez navedbe mesta in države, v Cleveland, Ohio. Če pride pismo, ki nosi le naslov "44 Hill St." iz Italije, ve izvedenec, da je namenjeno v New Haven, Conn. Portugalsko pismo z naslovom "94 Grove St., U. S. A." pošlje v Worcester, Mass., ker je naslovljeno na nekega delavca, zaposlenega tam. Naslovljena grškega pisma, ki nosi le naslov 508 Market St., najdejo v Lowell, Mass.

Izvedenec pa ne zapravlja dosti časa s proučevanjem kuverte, na kateri se glasi: Na krovu H. M. ledije Hamblen, južno-iztočna obala Amerike.

Pismo pošlje naprej v Montevideo, Uruguay ter se razume na to, da uganem iz najbolj nedolčnih navedb, za kateri do rodolni zavod je namenjeno to ali ono pismo. Ve, da spada na "Glen, Long Island, King County" naslovljeno pismo v provinco New Brunswick, Canada in da je na iztočni obali Floride oddano pismo in naslovljeno z Long Islanda, namenjeno na Bahama otočje. Ve tudi da so Street Road, Lime Street, Cream Street, in Quaker Street imena vasi v državi New York.

Sploh pa mora svoje geografsko znanje naravnost stresati iz rokava. On mera vedeti, da ni pismo iz Brazilije ter naslovljeno "Nova Joreca" namenjeno v New York, blizu Bostona — pošlje v vas istega imena v Lincolnshire, Anglija. Niti trenutek ne dvomi o tem, da je namenjeno pismo, oddano v Rusiji ter frankirano s sedmimi kopejkami, naslovljeno na New York, v kraj istega imena v guberniji Ekaterinoslav, kajti v skoro nobeni inozemski poštni poštijati, ki pride v New York, ne manjka takega pisma.

Številni pomanjkljivi naslovi v drugi skupini so posledica enakovrednih imen poštnih uradov v isti državi. V New Jersey imamo Morristown, Mauricetown in Moorestown. V Pensilvaniji Bela in Bala, Colderek in Cole Creek, Billiber in Billinger, Bifting in Britton, Drumore in Dunmore, Hamilton in Haminton, Roland in Rowland. Vsled tega so tudi nemote neizbežne.

Sedaj pa k skupinam tri, štiri in pet. Komaj poteče en dan, ko bi ne bilo izvedencu treba študirati kake tajne pisave. Vse kaže, da hočejo iznajditelji tajnih pisav staviti strien Samu težko uganke s tem, da naslove na same sebe prazno kuverte. V svoje veliko začudenje pa zapazijo, da se jim to pismo kaj hitro vrne. Izvedenci so si pridobili tako velike izkušnje v razvozlanju tajnih pisav, da

je komaj se, kaka šifra, ki bi jim povzročala težkoče.

V četrto skupino spadajo dovtipneži, ki se poslužujejo številke katere se rabi v kodu za signalno službo, ki pišejo v brzobjavnem kodu Morseja ali ki se skušajo igrati s slikanimi ugankami ali besedami. Izvedenec uganem kaj hitro, da pomenja "North Lemon, Old Sweater" dejanski "So. Orange, New Jersey", da je Miss J. Stone, Saccharine Elevation, N. H., nastanjen v Sugar Hill, New Hampshire.

Človek bi se moral pravzaprav čuditi zakaj se uradniki sploh peajo s takimi bedastimi otročarijami, a v poštni službi je ostro tekmovalje med izvedenci ter uslužbenci "Dead Letter" urada v Washingtonu in vsak pomanjkljiv naslov, ki pride na pravi naslov poveča kredit dotičnega izvedenec. Njemu pa tudi magaja reševati take uganke in to se mu vedno posreči igranje.

S peto skupino pa se izvedenec ne peča dolgo. Pogled na naslov ne peča dolgo. Pogled na naslov "Gospodu Pluto, četrti okraj, Hades ob Stisku" mu popolnoma zadostuje in pismo blaznega roma v poštno vrečo, katero se vsaki dan pošlje na Dead Letter urad v Washingtonu.

12-leten morilec.

Seljak Petar Gvozdenič in njegova sosed, vdova Soka Travica v Krmankovem sta živela že dalje časa v hudem sovraštvu. Te dni je prilomastil Gvozdenič z vilami v rokah na Travicihno dvorišče ter jel preganjati prestrašeno žensko iz enega kota v drugega, grozeč ji, da jo umori ter odnese njena čreva na vilah domov na gnoj.

Medtem je skočil njen 12-letni sin, Dimitrije v hišo po nabasano karabinko. Vrnivši se je prosil kmeto, naj pusti vendar njegovo mater živeti, toda kmet se za njegovo prošnjo ni zmenil, pač pa mu je zagrozil, da pride pozneje tudi on na vrsto. Končno se je uplašena ženska pred pragom hiše enesvestila. V trenutku, ko jo je hotel razjarjeni kmet zabosti, je počil strel in Gvozdenič se je zgrudil na smrtno zadet na zemljo. Dimitrije ga je pogodil v grlo. Nato so prihiteli sosedge ter izročili joko-jočega dečka orožnikom.

Spopad med štrajkarji in vojak.

KANTON, Kitajska, 12. jan. — Včeraj so se završili tukaj ostri spopadi med štrajkarji in vojak. Več oseb je bilo usmrčenih. Vojaštvo je končno napravilo red.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DEŽAVAH.

Prav vsakdo -

kdor kaj išče; kdor kaj ponuja; kdor kaj kupuje; kdor kaj prodaja; prav vsakdo priznava, da imajo čudovit uspeh —

MALI OGLASI

v "Glas Naroda".

Slovensko - Amerikanski Koledar

za leto 1926.

je gotov in smo ga razposlali vsem, ki so ga do zdaj naročili.

Letos je zelo zanimiv in bo vsak zadovoljen.

Cena mu je 50c.

Kdor ga želi imeti naj pošlje znamke ali pa money order.

"GLAS NARODA" 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

(Dalje prihodnji.)

GOSPODAR PLAVŽEV.

Francoski pisatelj Georges Ohnet.

Za "Glas Naroda" priredil G. P.

(Nadaljevanje.)

Nemogoče je bilo določiti vnaprej, kajalca med tema dvema možema, ki sta bila enako pogumna in hladnokrvna. Prav tako malo pa je bilo dvomljivo, da je bila enemu zapisana smrt.

Popolnoma osamljen ter mogoče le s par urami življenja pred seboj, se je udal Filip globokim razmišljanjem. Kar najbolj nepristransko je presodil svoje dotedanje postopanje ter se ni mogel iznebiti misli, da je bil proti Claire predr. V tej težki uri je občutil globoko sočutje z mučnim srem svoje žene.

Videl je, kako se je tikalo celo njeno hrepenenje le njega, kako je postala ta ošabna, kljubovalna žena, katero je bil pahnil od sebe, ponižna, nežna in udana. Težko preizkušnja, katero ji je naložil, je prestala in smatral se je upravičenim domneve, da bo užival njeno polno ljubezen, če bo ostal živ in da bo za vedno živel v njenem spominu, če bo padel v boju.

To je bil cilj, katerega si je postavil. Dosežen je bil, a ne prekoračen in lahko je bil zadovoljen. V dnu svoje vesti ni obžaloval, da je ta trdi, železni značaj brez usmiljenja obdeloval toliko časa, dokler mu ni dal zaželjene oblike. V doseženem uspehu je videl jamstvo za srečo Claire, če mu bo usoda naklonjena in če se bo vrnil živ. Če bi bila ostala prepuščena sama sebi, v nerodnosti svojih mračnih naziranj, bi morala brez dvoma postati nesrečna. Preveč inteligentna, da bi ne razumela svojega zgroženega življenja, in preveč ponosna, da bi priznala svoje napake, bi preživela dni svojega življenja v sruču in nerodovitim kesu. Preizkušnja, katero ji je naložil, pa je postala njena rešitev. Zbrala se je, borila ter se zopet našla. Sedaj je bila godna za srečo.

In sedaj? V trenutku, ko je bilo dovršeno delo njenega pretvorjenja, ko se je odpirala zanj smehljajoča se bodočnost, naj jo sovržna usoda za vedno pahne v obup?

Stresel se je ob šumu, katerega je čul nad svojo glavo. Prišel je priskokovati. Bilo je stopicanje mlade žene po sobi, ki je bila ločena od njega le od tankega stropa, a vsled svoje nespravljive volje tako neskončno ločena od njega.

Stresljaji stropa, povzročni od korakov Claire, so razodevali Filipu strašno razburjenost uboge ženske. Videl jo je v duhu nemirno hoditi naokrog, s spačenimi obraznimi potezami in tresočimi se rokami, z onim ubežanim pogledom, ki ji je bil lasten, kadar je občutila bolečine ali jezo. Čutil je, kako je postajalo njegovo sree mekko in privikrat ga je napravila ljubezen slabotnim. Z vsemi svojimi silami se je moral boriti proti želji, da gre navzgor k ženi, katero je obojeval, ki pa ni bila njegova last. Ko totrok si je navaal razloge, da opraviči z njimi svoj nameravani korak. Ali bi ne bil norec, če bi tvegal svoje življenje, predno bo pritisnil svoji ustnici na njene bujne lase? Le besedo mu je treba reči in pohlata bo na njegovo sree.

Dan je še daleč in srečen bo lahko celo noč, kateri najbrž ne bo sledil noben dan... Lotila se ga je omotica, napravil je par korakov naprej in že se je dotaknil kljčke vrat, ko ga je zadržala moč njegove volje.

Ali je on moz, ki se da zavesti od stake slabosti? Ali naj mu značka, po tako številnih mukah v zadnjem trenutku poguma? Ali naj se spozabi tako daleč, da izbere od ženske, katero je ukrotil in premagal, par ur poniževalnega užitka? Stal je pred uro, ki je morala odločiti, v moralnem in materijalnem oziru, glede njegovega celega bodočega življenja. Če bo ostal živ, bo Claire njegova, brez dvoma za sedanjost in brez skrbi za bodočnost. Če bo umrl, bo ostal v njenih očeh vedno velk, ponosen in nepremagljiv. Sklenil je popolnoma tvegati igro. Vse ali nič. Življenje, polno najvišje sreče ali mizro smrt. V trdnem sklepu je sedel za svojo pisalno mizo.

Nad njegovo glavo je nadaljevala Claire s svojim mrzličnim beganjem. Slišal je, kako je odprla vrata, pohlata preko salona ter obstala pri vratih njegove sobe. Nasmešnil se je ter pozorno prisluškoval. Po poteku par minut se je vrnila v svojo sobo. Tako kot on je tudi ona mislila na bližanje, a tudi njo je zadrževal ponos. Iz tega je razvidel, kako globoko bi bil padel s svoje višine, če bi se ji približal. Prenehaj bi biti višjetoječ človek, ki obvladuje vse z močjo svoje volje in postal bi vsakdanje, od svojih občutkov odvisno bitje.

Zarek svetlobe, ki je oznanjal dan, ga je spomnil na materijalno skrb, s katerimi se je moral pečati v svojih zadnjih trenutkih. Za slučaj, da bi ne ostal živ, je hotel pustiti svoji sestri trdno oporo. Spoznal je izvrstne lastnosti markija de Beaulieu ter jih znal tudi primerno ceniti. Če je kljub temu odgovoril na njegovo snubitev z odločnim "ne", je storil to le raditega, ker je hotel ostati zvest svoji taktiki ter zadati sree svoje žene še hušji udarec kot so bili prej. Sedaj pa se je bližala kriza njegovemu koncu in krivico, storjeno Octavu, je hotel popraviti. Razventega pa je ljubila Suzana markija in ob misli, da bo povzročil jad temu otroku, ki je bil edino veselje njegovega življenja, je postalo njegovo sree mekko.

Sklenil je spraviti oba mlada človeka skupaj in da da svojemu privoljenju vse slovesnosti, mu je dal obliko testamenta. Mirno in zbrano je odredil vse nadaljno, zapustil polovico svojega premoženja Suzani, a drugo Claire s pripombo, "naj njegova žena to prijazno sprejme v spomin na nežno ljubezen, katero ji je vedno posvečal". Nato si je izbral med svojimi inženirji ravnatelja, ki je bil sposoben, da nadaljuje z njegovim delom in potem ko je vse to skrbno uredil, je hotel iti počivat za malo časa, kajti potreboval je trdne roke in varnega pogleda. Legel je na usnjeni divan ter z vzdihom zatislil oči.

V gradu Varenne je vladalo velikansko razburjenje. Athenais se je vrnila iz Pont-Avesnesa v stanju velikanskega razburjenja. V trenutku, ko je domnevala, da ima svojo rivalko popolnoma v rokah, se je slednja dvignila visoko nad njo in ona, polvodinja de Bligny, je bila ponižana in poražena.

Cela družina vojvode bi se zarezala za stvar Claire, vzrok dvo-boja bi postal znan in po celim svetu bi se raztrobentalo in povečalo stamotni način, kako je morala zapustiti Pont-Avesnes.

Ob teh mislih je škripala Athenais z zobmi in krvoločni nagibi so se dvigali v njenem sree. Sama je želela biti na mestu vojvode, da bi bilo krvavo delo boljše in temeljitejše spravljeno. Predstavljala si je Claire kot udovo in že jo je videla v duhu, črno oblečeno, blede, uničeno in proklinjajočo urp, ko je osramotila svojo rivalko. Če je mogla zadeti Claire v njenem možu, je lahko prodira prav do vira njenega življenja. Z ostudnim smehom je vrgla rokavice in pahljice na mizo salona, v katerega stopili in obrnjena proti svoji očetu moči, je vzkliknila z največjim ogorčenjem:

— Ta človek, ki je branil ono, ki me je osramotila, mora biti ubit!

Sledil je trenutek velikanske poparjenosti. Moulinet je bil popolnoma poražen od tragičnega vzklika svoje hčerke. Vojvoda pa je bil presenečen, ker je našel v Athenais srd, ki se je lahko meril z njegovim lastnim. Jazen pa je bil na svojo ženo, ker je povzročila škandal, ki se je končal s sramotnim begom nje in njega samega in karal jo je, ker se ni znala obvladati. Mirno ji je gledal v hce ter odvrnil lahkomisljeno:

— Ubiti tega mža! Govorite o tem pač na svoj lastni način. Take fraze spadajo v igro, a v navadnem življenju so skrajno smešne! Odvadite se teh pretiranih izrazov in teatraličnih kretanj!

Z mrzlim smehom je dostavil nato:

— Bodite pa zagotovljena, da bom storil vse, kar je v moji moči, da vam nudim zadoščenje!

— Dovolite, gospod vojvoda, — je prišel Moulinet, ki se je predramil iz globokih misli. — Vidim, da ste pripravljeni tirati stvari do skrajnosti.

(Dolge prihodnosti.)

KAKO SODIJO SLOVENCE V ITALIJI

Med najzanimivejše poročne obzornice, ki so se vršile v Gorici po vojni, spada nedvomno umor veleposelnika Francea Kregana iz Ročinja. Kregan je bil star simec in čudak in je živel sam saze v svoji hiši. Vsi so vedeli o njem, da je zelo bogat. Sloves o njegovem bogastvu se je še bolj razširil, ko se je izvedelo, da je dobil precej denarja na račun vojne odškodnine. Lani dne 17. marca pa ni bilo Kregana več na spregled iz njegove hiše. Ljudje so se začeli spogledovati. Ker so nekateri opazili na tleh sledove krvi, so takoj začeli sklepati, da se je moral zgoditi zločin.

Oblast je preiskala stanovanje toda ni našla lastnika nikje. — Slednjič so našli pokojnika v greznici stranišča, kamor so morile vrgli truplo po izvršenem zločinu. Kregan je imel na glavi rano, ki mu jo je po sodbi strokovnjakov prizadejala sekira. Glava pa je bila zavita v vrečo.

Umor je zbudil splošno pozornost in orožniki so takoj začeli iskati krivce. Aretirani so bili: takratni občinski tajnik v Ročinju Rajmund Čargo, posestnik Anton Jug, njegov sin Lovreca ter 31-letni Ignacij Kos iz Ljubljane. Prvi trije obtoženi so bili s Kreganom v sorodu, Kos pa je užival posebno naklonjenost Kregana, zato je padel sum po daljši preiskavi samo nanj. Ostale tri obtožene, Rajmunda Čarga, Antona Juga in Lovreca Juga so oblasti izpustile iz ječe, ker jim niso mogli ničesar dokazati. V preiskovalnem zaporu je ostal kot zadnji Ignacij Kos. On se je tudi moral zagovarjati radi roparskega umora.

Ignacij Kos je rodom iz Ljubljane. Njegov oče je umrl l. 1912 v Ljubljani na Studencu, mati pa je preminula v begunjskem taborišču v Kromeržu na Češkem. — Po vojni je bil Kos nekaj časa v Jugoslaviji, pozneje je prišel v Ročinj, kjer je dobil službo pri ondotni stavbeni zadrugi. Že v Jugoslaviji je prišel navskriž s kazenskim zakonom, radi česar so ga zasledovali orožniki. Umaknil se jim je s tem, da je prekorajčil italijansko mejo.

Kosov zagovor pred goriško poroto je bil sicer gladek, toda ne brez protislovij. Obtoženci ni vedel pojasniti važnih stvari in ni vedel povedati, kje je dobil denar, ki so ga našli pri njem in od kod krvavi sledovi na njegovi obleki.

Sodni dvor je imel s to razpravo mnogo težkega dela. Rešiti je moral nebroj vprašanj, ki so bila silno kompleksna. Po petdesetnem zasliševanju obtožena in pri je bila končno proglašena razsodba, glasom katere je obsojen Ignacij Kos na trideset let ječe ter na poravnavo škode in povračilo stroškov. Stroga kazen, katero je izrekel sodišče v tem primeru, je napravila na vse ljudi globok vtis, kajti goriška porota ni že davno izrekla tako stroge sodbje.

Detonira

je bila obtožena Terezija Humar iz Grgarja nad Solkanom. Pred poroto v Gorici je bila obsojena na tri leta in 9 mesecev zopora, katere kazen pa ji je odpuščena po in dultu. Bila je takoj izpuščena na svobodo.

RUDNIŠKA NESREČA V KAŠTELIRJU

V rudniku Tržaške rudokopne družbe, ki koplje pri Kaštelirju blizu Poreča v Istri bauksit, se je pripetila grozna nesreča, pri kateri je prišlo ob življenje osem delavcev. Radi hudega mraza je v rudniku zamrznila velika plast rude. Ko je mrz odjenjal, se je začela ruda tajati. Baš radi tega se je ogromna plast rude odkrnila in zdrčala v navpičen rov, 15 metrov globoko. V rovu je bilo baš tedaj zaposlenih 11 delavcev. Dva med njimi sta pravčasno opazila nevarnost in se v poslednjem trenutku rešila. Ostale pa je plast, 150 kubičnih metrov velika, zasula.

Na mesto nesreče so takoj prihiti delavci, katerim se je po večurnem odkopovanju posrečilo odkopati zasute tovariše. Bilo pa je seveda že prepozno. Pod plastjo rude so našli osem mrtičev. — Ponesrečili so: 33letni Stefan Mehis, 59letni Josip Riosa, 45letni Josip Rusich, 17letni Fortunat Rusich, 18letni Peter Gardelin, 17letni Matevž Storičič, 20letni Anton Čevdek ter 21letni Umberto Pruta. Rudnik je obiskala tudi komisija. Po oblastvenem izvidu so pripeljali mrtiče v Kaštelir in v Sveto Nedeljo pri Labinu, kjer so jih položili v mrtvašnico. Na mesto nesreče je prišel pozneje tudi poredki podprefekt Robert Rizz, da se prepriča o vzrokih nesreče. Prebivalstvo je radi dogodke zelo vznemirjeno in žalostno.

Belgijska kraljica kupuje v Parizu.

Znano je, da imajo tudi kronne glave svoje težkoče, ki pa so seveda drugačne kakor drugih umrjočih ljudi. Za božične praznike je bilo treba nakupiti mnogo stvari. Ker kronano glavo vsakdo pozna, najbolj seveda doma v deželi, se je belgijska kraljica odločila, da gre kupovat v Pariz, ker je menila, da bo lahko delala po mili volji, ne da bi jo kdo nadlegoval. Spremljali sta jo dve dvornici. Kraljica se je za več dni nastanila v enem najboljših pariških hotelov pod drugim imenom. Tako je živela v Parizu par dni inognito in nihče je ni spoznal. Kraljica je hodila po trgovinah in kupovala vse, kar je potrebovala za božič in še mnogo več. Da je bila v Parizu, ni bilo naznanjeno niti belgijskemu poslaniku, ki je šel po zaupnikih izvedel, kdo tako pridno poseča elegantne trgovine in si daje odnatišne cele gore najrazličnejših zavojev, zabojev in druge šare.

Bombe v bližini londonskega dvora.

V Londonu blizu kraljeve palače je policija odkrila tajno skladišče bomb, pušk, samokresov, drugega orožja in vsakovrstne munije. Policijsko ravništvo je mnenja, da gre za zaroto proti angleškemu kraljevskemu paru. — Zarotnikom so že na sledu.

Samomor sodnika radi razprtij v zakonu.

V Bukarešti je izvršil samomor član najvišjega madžarskega sodišča, sodnik Aleksander Szekeres. Pokojnik je bil eden izmed najuglednejših madžarskih sodnikov ter si je vzel življenje radi večnih razprtij z ženo.

SAMO 6 DNI PREKO

s ogromnimi parniki na olje
FRANCE — 30. jan.
PARIS 13. februarja.
Havre — Pariško pristanišče.

Kabine tretjega razreda s umivalniki in tekočo vodo za 2, 4 ali 6 oseb. Francoska kuhinja in plača.

French Line
19 STATE ST. NEW YORK
ali lokalni agentje.

PRETRESLJIV SLUČAJ PRED POROTO

Te dni je pariška porota sodila Stefana Raimondija in dva njegova sokrivca. Obtoženi so, da so v februarju l. l. vlomili v neko manufakturno trgovino v Abaukirski ulici.

Redko, pišejo francoski listi, ki poročajo obširno o porotni razpravi, redkokdaj so imeli porotniki razgovor o toli pretresljivem slučaju kakor baš v aferi Raimondi. Malo pred otvoritvijo zasliševanja prineseta v dvorano dva strežnika nosilnice, ki je položita v pretorij. Na nosilnici počiva sključeno človeško telo. Razmršena črna brada, pomešana s srebrnim nitmi, nad njo strahotno bleda, — brezkrven obraz, dvoje zatisjenih oči.

Mrtič? Ne. Obtoženec, ki se bo moral zagovarjati pred sodnim dvorom za svoj zločin? Toda kdo na svetu ga bo mogel kaznovati hušje, kakor se je kaznoval nesrečnik sam? Kajti Stefano Raimondi — tako mu je ime — si je poglaval v trenutku, ko bi imel biti aretiran, kroglo v glavo. Strel mu je presekal vidni živec. Štirideset let je star Raimondi, in je slep za vse svoje nadaljnje življenje. — Povrh je še taberkulozen v poslednjem stann bolezn.

Težka, nadčloveška je naloga pravice.

Ob nosilnici stojata sodni zdravnik in obtoženec zagovornik. — Raimondi, slepi vlomilec, pa zre z brezizraznimi, mrtvimi očmi v smeri proti predsedniku, ki mu mehko in obzirno stavlja vprašanje za vprašanjem.

Zapisnikar čita obtožnico. Nemo jo posluša nesrečnik, le burno dihanje izlaja njegova razburjenost. Ko pa dospje zapisnikar do stavka: — Danes je Raimondi slep, — se mu izvije iz stisnjene grla tako pretresljivo ihtenje, da je malokatero ko v dvorani ostalo suho. Predsednik ga skuša pomiriti. In Raimondi jame pribovedovati. Pravi, da je bil v svoji mladosti pošten in da ni nikdar niti v sanjah mislil, da se bo kdaj moral zagovarjati pred sodiščem. Njegova domovina Italija je zagrešila nad njim zločin. — Obsojila ga je po nedolžnih... Od takrat je šlo z njim navzdol. Obsojen je bil končno na petnajst let težke ječe. Pobegnil je iz Italije in prišel v Pariz. S ponarejenimi dokumenti. Nemo je poslušala dvorana nesrečnikovo izpoved. Tu di predsednik je videti ganjen:

— Zaupajte v pravico, obtoženec; pravica pozna prizanesljivost.

Stefano Raimondi zakašlja; njegovo dihanje je težko, in hropeče. Toda glas mu je ostal pojoč in melodičen:

— Vzemite moje telo... porabite ga za tarčo pri streljanju... Morda se bom na ta način vsaj deloma oddolžil človeški družbi. Smrt, le smrti si še želim...

Govoril je nato državni pravdnik. Govoril je takšno in delikatno. Njegova dolžnost mu je bila težka.

Nato se je razprava prekinila ter se je nadaljevala naslednji dan, v torek, 15. decembra.

Po zagovornikovem govoru se je obtoženec vzpel na nosilnici in s pokašljučim glasom podal porotnikom izjavo:

— Jaz sem nedolžen. Ne ponavljam tega, da bi si skušal rešiti življenje. Če me obsodite ali ne, za me življenje nima več cene. — Ljubša mi je smrt. Po čemu mi bo življenje? Moral bi beračiti, bera-

Kretanje parnikov - Shipping News

14. januarja: Thuringia, Hamburg.
16. januarja: Paris, Havre; Majestic, Cherbourg.
20. januarja: Pres, Harding, Bremen.
21. januarja: Deutschland, Hamburg, Bremen, Bremen.
23. januarja: Andania, Cherbourg.
27. januarja: Suffren, Havre.
29. januarja: Martha Washington, Trst.
30. januarja: Aquitania, Cherbourg; France, Havre.
6. februarja: Olympic, Cherbourg; Pres, Roosevelt, Bremen.

10. februarja: La Savoie, Havre.
11. februarja: Westphalia, Hamburg.
13. februarja: Paris, Havre; America, Bremen; Pittsburgh, Cherbourg, Bremen.
16. februarja: Berlin, Cherbourg, Bremen.
17. februarja: Albert Ballin, Hamburg.
20. februarja: Aquitania, Cherbourg; Pres, Harding, Bremen.
24. februarja: De Grasse, Havre.
25. februarja: Thuringia, Hamburg.
27. februarja: Olympic, Cherbourg.

V JUGOSLAVIJO

TUKAJ SO DOBRE NOVICE

Novo ZNIZANE cene za tja in nazaj v tretjem razredu do Zagreba od \$198. do \$210.

V Beograd in nazaj — \$198.50 do \$210.50

Veliki parniki za vas, — vključno Majestic "največji parnik na svetu", Olympic, Monerick, Belgeland, Lapiand, Pittsburgh, Zeeland, Arabic Ltd.

Vi lahko obiščete domovino ter se vrneta v Združene države z ameriškim vladnim dovoljenjem. Vprašajte pooblaščenega agenta ali

WHITE STAR LINE
RED STAR LINE
1 BROADWAY NEW YORK

čiti pa ne znam... Moje življenje je mrtvo. Porabite moje telo za znanost, izrabite ga, da boste pomagali v vojni oslepelim bednikom, ki so nesrenejši kakor jaz. To je vse, kar želim.

Porotnike je izjava pretresla. Priznali so predsedniku, da jim je nemogoče obsoditi amirajočega človeka, Raimondi je bil oproščen.

Po končani razpravi sta strežnika vzdignila nosilnico in odnesla oproščenega Raimondija, ki je poln hvalečnosti onemogo iztezal roke za porotniki.

Prazna krsoa.

Leta 1916 je umrla v Tuerkheimu v Alzaciji 18-letna hči mestnega uradnika Luiza O. Pokopana je bila v domači grobnici na pokopališču. Te dni pa je umrl Luizin stari oče, Pokopati so ga hoteli zraven svojcev. Ko so odprli grobnico, so našli lepo odrajenjo krsto Luizino. Toda kako zelo so bili presenečeni vsi, ko so ugotovili, da je bila krsta popolnoma prazna. Kaj se je zgodilo s truplom? Tega nihče ne ve! Grobar in mizar, ki je zabil krsto, sta oba mrtva. Uvedla se je preiskava, ki bo raziskala vse, kar se šepeta o tem čudnem dogodku.

Če hočete natančno poznati razmere v ameriški premogovni industriji, naročite Slovensko Amerikanski Koledar za leto 1926. Stane petdeset centov. V njem je natančno popisano položaj premogovne industrije, o katerem se baš v sedanjem času toliko razpravlja v Ameriki. Slovenic Publishing Co., 82 Cortlandt St., New York

POZOR ROJAKI!

Naš potovalni zastopnik Mr. JOHN ŽUST bo obiskal rojake po Lawrence Co., Penna. — Komur je potekla naročnina na Glas Naroda, naj jo obnovi pri njem. Tudi sprejema naročila za razne knjige, ki jih imamo v zalogi. Rojakom ga tople priporočamo. Uprava "Glas Naroda".

Pozor rojaki!

V zalogi imamo

SVETO PISMO

(stare in nove zaveze)

Knjiga je krasno trdo vezana ter stane \$3.00.

Slovenic Publishing Company

82 Cortlandt Street

New York, N. Y.

Kako se potuje v stari kraj in nazaj v Ameriko

Kdor je namenjen potovati v stari kraj, je potrebno, da je na cančno poučen o potnih listih, prti listi in drugili stvareh.

Pojasnila, ki vam jih samoremdati valed naše dolgoletne izkušnje. Vam bodo gotovo v korist; tudi prporočamo vedno le prvotratne parnike, ki imajo kabine tudi v III. razredu.

Glasov: nove naselilne posame. ki je stopila v veljavo s 1. julijem 1924, samorejo tudi nedržavljan. dobiti dovoljenje ostati v domovinu eno leto in ako potrebno tudi dalj. tomedve dovoljenja izdaja generalni naselilni komisar v Washington, D. C. Prošnjo sa tako dovoljenje se lahko napravi tudi New Yorku pred odpotovanjem, te se pošlje prosilcu v stari kraj glasom nanovejše odredbe.

KAKO DOBITI SVOJON IZ STAREGA KRAJA

Kdor želi dobiti sorodnika n. svoja in starega kraja, naj nam prej piše za pojamila. In Jugosla vije bo pripuščeni v prihodnjt treh letih, od 1. julija 1924 napre vsako leto po 671 priseljencev.

Amerikski državljani pa samore; dobiti sem bene in otroke do 18. le ta bres, da bi bili študijske kvote. T rojene osebe se tudi, če štejejo kvoto. Stariši in otroci od 18. 21. leta ameriških državljanov s tamošnjo prednost v kvoti. Piliša s pojamila.

Prodajamo vome liste na vse prege; tudi preko Trsta samorejo. Je glasovani preko potovati.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt St., New York

Prejmite s PAIN-EXPELLERjem svoje bolečine. Trdno vtrijate, da bo ta čudoviti inimit prodri skozi luknjice ter dospel do bolečega mesta. Pain-Expeller odpravlja bolečino ter povzroča pravilno kroženje krvi.

35 in 70 centov po lekarnah. Pazite na trgovski znakmo Sidro. F. A. D. RICHTER & CO. Berry & South 5th St. Brooklyn, N. Y.

Pozor čitatelji.

Opozorite trgovce in obrtniki, pri katerih kupujete ali naročate in ste z njih postrežbo zadovoljni, da oglašujejo v listu "Glas Naroda". S tem boste vstregli vsem.

Uprava "Glas Naroda".